

รวิวรรณ ชำพล *

ในระหว่างวันที่ 4-11 พฤษภาคม 2540 บุคลากรของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้มีโอกาสได้ไปศึกษาดูงานและทัศนศึกษา ที่ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หอสมุดกลาง สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น หอสมุดแห่งชาติ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ให้แก่บุคลากรของสำนักวิทยบริการ อันจะนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ใช้บริการจากสำนักวิทยบริการ ในโอกาสนี้ผู้เขียนเห็นว่าจากประสบการณ์ในการดูงานดังกล่าวจะเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมจึงสรุปการศึกษาดูงานให้ผู้อ่านได้ทราบดังนี้

* บรรณารักษ์ 6 หัวหน้างานบริการ ฝ่ายหอสมุดจอห์น เอฟ. เคนเนดี สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

วันที่ 6 พฤษภาคม 2540 เวลา 09.00 - 12.00 น.

ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มีการแบ่งสายงานภายในเป็น 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายธุรการ ฝ่ายห้องสมุด และฝ่ายสื่อการศึกษา ในส่วนของงานห้องสมุด แบ่งออกเป็น 3 งาน คือ งานจัดหาทรัพยากรห้องสมุด งานวิเคราะห์ทรัพยากรห้องสมุด และงานบริการ

ระบบห้องสมุดอัตโนมัติที่ใช้คือ ระบบ Dynix มีโมดูล Acquisition, Cataloging, OPAC และ Circulation ตลอดจนได้นำระบบป้องกันขโมยอัตโนมัติมาใช้สำหรับตรวจเช็คบริเวณทางออก

งานจัดหาทรัพยากรห้องสมุด

ในการจัดหาทรัพยากรห้องสมุด ครอบคลุมถึงสิ่งพิมพ์ทุกชนิด ตลอดจนวารสาร มีการแบ่งงบประมาณตามสำนักวิชา โดยพิจารณาราคาของสิ่งพิมพ์และจำนวนศึกษาเป็นเกณฑ์ มีการจัดหาทรัพยากรทั้งโดยผ่านตัวแทนจำหน่ายในประเทศ และสั่งซื้อโดยตรงจากสำนักพิมพ์ในต่างประเทศ

สำหรับนโยบายในการจัดหาวารสารนั้น หากเป็นวารสารที่มีราคาสูงจะรับเท่าที่จำเป็น เพราะปัจจุบันการสืบค้นข้อมูลจาก Internet จะทำให้ได้ข้อมูลมากมาย ซึ่งมีทั้งข้อมูลที่ให้บริการฟรี และเสียค่าใช้จ่าย

งานวิเคราะห์ทรัพยากรห้องสมุด

ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา ใช้ระบบการจัดหมวดหมู่หนังสือตามระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน

ในด้านการดำเนินงาน เมื่อรับหนังสือใหม่ที่ติดแถบแม่เหล็กจากงานจัดหาแล้ว งานวิเคราะห์ฯ ดำเนินการติดบาร์โค้ดที่ปกหนังสือ (ใช้บาร์โค้ดที่พิมพ์เอง) วิเคราะห์เลขหมู่ และหัวเรื่อง ซึ่งมีทั้งที่บรรณารักษ์วิเคราะห์เอง และ load ข้อมูลจาก CD-ROM และฐาน Ohiolink

การค้นฐาน Ohiolink ทำได้โดย

>telnnet cat.ohiolink.edu

login : ohiolink

งานบริการ

ผู้มีสิทธิใช้บริการห้องสมุด ได้แก่ นักศึกษาและพนักงานมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี สำหรับบุคคลภายนอกให้บริการค้นคว้าภายในห้องสมุด

บริการสารสนเทศที่นำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ได้แก่

- บริการสืบค้นฐานข้อมูลห้องสมุด ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา (OPAC)
- บริการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- บริการพิมพ์ผลลัพธ์การค้นคืน
- บริการยืม-คืน
- บริการ ซีดี-รอม
- บริการรายการสำรอง
- บริการตรวจสอบรายละเอียดการยืม-การจอง
- คอมพิวเตอร์เพื่อการนำเสนอ
- คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอน

การค้น OPAC ภายในห้องสมุดใช้เมนูที่กำหนดไว้ หากค้นทางไกล (Remote access) ใช้

>telnet 203.158.6.33

หรือ >telnet library.sut.ac.th

login : clmpub หรือ library

การสืบค้นฐานข้อมูลภายในประเทศนั้น ค้นจากห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ และศูนย์บริการสารสนเทศทางเทคโนโลยี (TIAC) ส่วนการสืบค้นจากฐานข้อมูลต่างประเทศนั้น มีการค้นจาก

- UNCOVER เป็นฐานข้อมูลบรรณานุกรมของบทความวารสารในสาขาวิชาต่าง ๆ

การเข้าถึงข้อมูลใช้

>telnet database.carl.org

หรือ >telnet pac.carl.org

- OHIOLINK เป็นฐานข้อมูลที่ให้รายการบรรณานุกรมของหนังสือและสื่อโสตทัศนวัสดุจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกา การเข้าถึงข้อมูล ใช้

>telnet cal.ohiolink.edu

login : ohiolink

- WWW (World Wide Web)

การค้นจาก WWW จะได้รับข้อมูลในรูปของ hypertext และ hypermedia

การบริการสืบค้นข้อมูลผ่าน Internet เป็นไปอย่างสะดวกและรวดเร็ว เพราะมีการรับส่งสัญญาณด้วยดาวเทียม และมีการเดินสาย Fiber OPTICS ด้วย

สำหรับค่าใช้จ่ายในการสืบค้นข้อมูลผ่าน Internet นั้น จะคิดค่าใช้จ่ายเท่าที่เป็นจริงสำหรับนักศึกษา ส่วนอาจารย์ทางศูนย์ฯ มีงบประมาณให้คนละไม่เกิน 3,000.-บาท

ฝ่ายสื่อการศึกษามีบริการผลิตและพัฒนาสื่อการศึกษาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. บริการโสตทัศนอุปกรณ์
2. บริการผลิตและสำเนาเทปเสียง วีดิทัศน์ ภาพนิ่ง/สไลด์
3. บริการโทรทัศน์วงจรปิด
4. บริการผลิตสื่อการศึกษา (ผลิตสื่อกราฟิก)
5. บริการผลิตสื่อการศึกษาด้วยคอมพิวเตอร์

นอกจากนี้ ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มีบริการผลิตสำเนาเอกสารให้กับหน่วยงานต่างๆ ของมหาวิทยาลัย และมีบริการสื่อสารสองทางผ่านดาวเทียม เพื่อการประชุมระยะไกล และการศึกษาระยะไกลตามความต้องการของมหาวิทยาลัยอีกด้วย

จุดที่เด่นชัดของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีก็คือ ผลิตภัณฑ์เฉพาะทาง มีความเป็นนานาชาติ และความก้าวไกลด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้

ข้อนำสังเกต

1. การคืนหนังสือเกินกำหนดของผู้ใช้ยังไม่มี การปรับเป็นเงิน แต่จะมีการคำนวณยอดค่าปรับแล้วตัดสิทธิ์การยืม เนื่องจากระเบียบฯ ยังไม่เรียบร้อย
2. เจ้าหน้าที่ดำเนินการยืมหนังสือให้ และผู้ใช้บริการประทับใจกับตราวันกำหนดคืนด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ให้บริการได้มาก และจะช่วยให้ผู้ใช้ไม่ลืมวันกำหนดคืนด้วย
3. การทำกฤตภาค ใช้แบบฟอร์มที่กำหนดให้ระบุรายละเอียดของรายการบรรณานุกรมไว้เรียบร้อยแล้ว ซึ่งสะดวกทั้งผู้จัดทำกฤตภาค และผู้ใช้บริการด้วย

สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วันที่ 7 พฤษภาคม 2540 เวลา 08.30-11.30 น.

สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม แบ่งหน่วยงานออกเป็น 6 ฝ่าย คือ
สำนักงานเลขานุการ หอสมุดกลาง ฝ่ายเทคโนโลยีเพื่อบริการสารสนเทศ ฝ่ายพัฒนาสารสนเทศเพื่อ
บริการชุมชน ศูนย์สารสนเทศอีสานสิรินธร และฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ

สำนักงานเลขานุการ

แบ่งเป็น 3 งาน คือ งานบริหารและธุรการ งานคลังและพัสดุ และงานวิเคราะห์แผน
และงบประมาณ ทำหน้าที่ประสานงานกับฝ่ายงานในสำนักฯ และหน่วยงานราชการทั้งภายใน และ
ภายนอกมหาวิทยาลัยเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน

หอสมุดกลาง

บริการที่สำคัญ มี

- บริการยืม-คืนทรัพยากรสารสนเทศ
- บริการยืม-คืนร่วมกันระหว่างสมาชิกในข่ายงาน PULINET
- บริการยืมระหว่างห้องสมุด
- บริการ CD-ROM Network
- บริการสืบค้นฐานข้อมูลห้องสมุด (OPAC)
- บริการสืบค้นสารสนเทศจากฐานข้อมูลทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยผ่าน Internet

ฯลฯ

การสืบค้นฐานข้อมูลห้องสมุด (OPAC) ภายในสำนักฯ ใช้เมนูที่กำหนดให้ สำหรับการสืบค้นทางไกล (Remote access) ทำได้ดังนี้

```
>telnet 202.44.240.5
```

```
login: library
```

ฝ่ายเทคโนโลยีเพื่อบริการสารสนเทศ

ให้บริการยืม-คืนวัสดุไมตรีพิมพ์ทุกชนิด ให้คำแนะนำติดต่อประสานงานด้านสื่อโสตทัศน-วัสดุ และให้คำแนะนำการใช้สื่อการเรียนการสอนทุกชนิดแก่ผู้ขอใช้บริการ

ฝ่ายพัฒนาสารสนเทศเพื่อบริการชุมชน

รับผิดชอบงานพัฒนาสารสนเทศเพื่อบริการชุมชน งานฝึกอบรมสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ และงานบริการสารสนเทศแก่ชุมชน รวมทั้งเป็นแหล่งฝึกปฏิบัติงานแก่นิสิตนักศึกษา ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

ศูนย์สารสนเทศอีสานสิรินธร

เป็นแหล่งจัดเก็บและรวบรวมสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ บทความ งานวิจัย จุลสาร กฤตภาค ตลอดจนโสตทัศนวัสดุ ฯลฯ ทรัพยากรที่ใช้ในศูนย์จะแสดงถึงเอกลักษณ์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ

รับผิดชอบงานพัฒนาระบบฐานข้อมูล และระบบงานคอมพิวเตอร์ เพื่อสนับสนุนงาน และ
ฝ่ายต่าง ๆ ของสำนักวิทยบริการ

ระบบห้องสมุดอัตโนมัติที่สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม นำมาใช้คือ ระบบ
INNOPAC ประกอบด้วย โมดูล Acquisition, Cataloging, OPAC และ Circulation

ข้อนำสังเกต

สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีเป้าหมายชัดเจนที่จะพัฒนาการจัดเก็บ และ
การบริการข้อมูลท้องถิ่น โดยมีศูนย์สารนิเทศอีสานสิรินธรรับผิดชอบ และมีการนำเรื่องประเพณี
อีสาน มาผลิตในรูปแบบ Compact disc จัดจำหน่าย อีกทั้งยังมีบทบาทในการบริการชุมชน โดยมี
ฝ่ายพัฒนาสารนิเทศเพื่อบริการชุมชนรับผิดชอบ

หอสมุดกลาง สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วันที่ 7 พฤษภาคม 2540 เวลา 13.30-16.00 น.

หอสมุดกลางเป็นหน่วยงานหนึ่งของสำนักวิทยบริการ แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 6 งาน
คือ งานธุรการ งานพัฒนาทรัพยากรห้องสมุด งานเทคนิค งานวารสารและเอกสาร งานบริการ งาน
พัฒนาระบบและเทคโนโลยีห้องสมุด

ระบบห้องสมุดอัตโนมัติที่นำมาใช้ในการดำเนินงานห้องสมุดคือ ระบบ INNOPAC ประกอบด้วย
โมดูล Acquisition, Cataloging, OPAC และ Circulation

บริการที่น่าสนใจ มี

1. บริการยืม-คืน ทรัพยากรห้องสมุด
2. บริการจองหนังสือ
3. บริการสืบค้นสารนิเทศด้วยคอมพิวเตอร์ระบบออนไลน์

ประกอบด้วย

- บริการสืบค้นหนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ (OPAC)
- บริการสืบค้นบรรณานุกรมวารสารภาษาไทย ด้วยระบบ LAN

- บริการ CD-ROM Network
 - บริการสืบค้นสารนิเทศจากฐานข้อมูลต่างประเทศโดยผ่าน Internet และติดต่อผ่านศูนย์บริการสารสนเทศทางเทคโนโลยี (TIAC)
4. บริการยืมระหว่างห้องสมุด
 5. บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า

ฯลฯ

การนำระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาใช้ ในแต่ละโมดูล สรุปได้ดังนี้

Acquisition	- ได้นำระบบมาใช้ในบางส่วน ในระยะแรกประสบปัญหาเรื่องการเงินที่ต้องมีการตั้งงบประมาณ และทุกครั้งต้องมีการรายงานการเงินทุกครั้ง
Cataloging	- นำระบบมาดำเนินงานกับหนังสือของห้องสมุดกลางและห้องสมุดคณะของมหาวิทยาลัย
OPAC	- หอสมุดกลางได้เปิดให้บริการสืบค้นสารนิเทศด้วยคอมพิวเตอร์ระบบออนไลน์เมื่อเดือนมิถุนายน 2539 การสืบค้นภายในหอสมุดใช้เมนูที่กำหนดไว้ หากสืบค้นทางไกล (Remote access) ค้นได้โดย
<pre>>telnet 202.44.192.200</pre> <pre>login: library</pre>
Circulation	- อยู่ในช่วงของการบริการยืม-คืน ด้วยคอมพิวเตอร์ในระยะแรก หอสมุดกลางเริ่มให้บริการตั้งแต่วันที่ 29 เมษายน 2540 หอสมุดกลางทำบัตรสมาชิกใหม่ให้นักศึกษาและบุคคลภายนอก ส่วนบุคลากรของมหาวิทยาลัยนั้น ทางหอสมุดกลางได้ทำหนังสือถึงอธิการบดี เพื่อขอใช้บัตรข้าราชการโดยติดบาร์โค้ดไว้ด้านหลังและในระยะแรกนี้ ยังต้องใช้บัตรสมาชิกใบเดิมในการยืม-คืน วารสาร โสตทัศนวัสดุของหอสมุดกลาง และทรัพยากรห้องสมุดของคณะต่าง ๆ

ข้อนำสังเกต

1. การจัดเก็บหนังสือพิมพ์ของหอสมุดกลาง มีการเย็บเล่มทุก 15 วัน ทำให้สะดวกในการจัดเก็บและการให้บริการ
2. การบริการ CD-ROM Network ไม่ได้กำหนดเวลาในการใช้ ส่วนการใช้ Internet ให้ใช้ครั้งละ 45 นาที
3. การเปิดให้บริการ OPAC และ Circulation หอสมุดกลางได้จัดให้มีพิธีเปิด และมีนิทรรศการประกอบ เพื่อการประชาสัมพันธ์แก่ผู้ใช้

